

CZU: 616-036.865:616.233

DOI: <https://doi.org/10.52692/1857-0011.2023.3-77.49>

ALGORITM DE IMPLEMENTARE A CLASIFICĂRII INTERNAȚIONALE A FUNCȚIONĂRII, DIZABILITĂȚII ȘI SĂNĂTĂȚII LA PACIENT CU BRONHOPNEUMOPATIE CRONICĂ OBSTRUCTIVĂ: CAZ CLINIC

Diana CONDRĂȚCHI

IMSP Institutul de Ftiziopneumologie “Chiril Draganiuc”, Chișinău, Republica Moldova

e-mail: diana.condratchi@gmail.com

Rezumat

În articol se previntă cazul clinic a pacientului cu bronhopneumopatie cronică obstructivă (BPOC) reflectat prin prisma abordării biopsihosociale cu ajutorul a 2 clasificări: Clasificarea Internațională a Maladiilor (CIM-10) și Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF), fapt care oferă formularea unui diagnostic complet, multilateral [4] care ar fuziona măsurile necesare al asistenței medicale cu cele de protecție socială. Astfel, va fi posibilă integrarea informației despre starea de sănătate a pacientului, cu cea despre dinamica bolii din perspectivă biologică, socială și personală.

Cuvinte cheie: BPOC, CIF, coduri CIF, abordare biopsihosocială.

Summary. Implementation algorithm of the International Classification of Functioning, Disability and Health in a patient with chronic obstructive pulmonary disease: clinical case

The article presents the clinical case of the patient with chronic obstructive pulmonary disease (COPD) reflected through the biopsychosocial approach with the help of 2 classifications: the International Classification of Diseases (ICD-10) and the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF), a fact that offers the formulation of a complete, comprehensive [4] diagnosis that would merge the necessary measures of medical assistance with those of social protection. Thus, it will be possible to integrate information about the patient's state of health with that about the dynamics of the disease from a biological, social and personal perspective.

Keywords: COPD, CIF, CIF codes, biopsychosocial approach.

Реферат. Алгоритм имплементации Международной классификации функционирования, инвалидности и здоровья у больного хронической обструктивной болезнью легких: клинический случай.

В статье представлен клинический случай больного хронической обструктивной болезнью легких (ХОБЛ), отраженный с помощью биопсихосоциального подхода с помощью двух классификаций: Международной классификации болезней (МКБ-10) и Международной классификации функционирования, инвалидности и здоровья (МКФ), что позволяет сформулировать полный, комплексный диагноз [4], объединяющий необходимые меры медицинской помощи с мерами социальной защиты. Таким образом, станет возможным интегрировать информацию о состоянии здоровья пациента с информацией о динамике заболевания с биологической, социальной и личностной точки зрения.

Ключевые слова: ХОБЛ, МКФ, коды МКФ, биопсихосоциальный подход.

Scopul lucrării: prezentarea cazului clinic a pacientului cu ronhopneumopatie cronică obstructivă (BPOC) reflectat prin prisma abordării biopsihosociale cu ajutorul a 2 clasificări: Clasificarea Internațională a Maladiilor (CIM-10) [1] și Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF) [6].

Material și metode: în descrierea cazului clinic s-au utilizat metodele clinice, paraclinice, instrumentale și de laborator de evaluare a pacientului cu BPOC. Totodată, utilizate categoriilor CIF sub formă de coduri numerice, în care literele - b, s, d, e, sunt utilizate pentru a desemna funcțiile (b) și structurile organismului (s), activitate și participare (d) și factorii de mediu (e).

Caz clinic.

Pacient, în vârstă de 56 de ani, prezintă acuze de dispnee de cel mai mic efort, astenie marcantă, tuse cronică cu expectorații sero-mucoase (15-25 ml/zi), indispoziție (nu crede în succesul tratamentului), lăbilitate emoțională, în timpul culegerii anamnezei periodic plânge. Solicită repetarea întrebărilor, deoarece “greu le înțelege”.

Anamneza.

Fumător curent (fumează mai mult de 40 ani, câte un pachet pe zi). Știut la medicul de familie cu bronșită cronică, periodic cu internări în spitalul raional cu pneumonii și exacerbări de bronșită. Diagnosticul de BPOC niciodată nu a fost stabilit, tratament de fond

nu urmează. Ultimii ani este angajat ca și paznic la o întreprindere din raion, anterior a lucrat muncitor în colhoz. Condițiile de trai al pacientului sunt satisfăcătoare, locuiește în sat, în propria casă cu soția sa, care periodic pleacă în Italia la muncă. La fel are copii (fiică, fiu) și nepoți care locuiesc separat. Timpul liber îl petrece cel mai frecvent în casă, la televizor, ultimul an menționează că practic nu poate lucra în grădină.

Statutul somatic.

Normoponderal, normostenic. Acrocianoză. Degetele sub formă de “bețișoare de tobă”, stetoacustic - “plămîn mut”. Puls 107/min; FR 26 pe minut. TA 135/75 mmHg. SaO2 (la internare) = 76%, pe ODL = 95%. SaO2 (la externare) = 90%, pe ODL = 98%. Se plimbă prin salon fără ajutorul unui asistent, dar periodic ținându-se de balustradele patului, sau de-a lungul pereților; se deplasează în afara secției (pentru investigații instrumentale) cu scaun cu roțile, asistat de asistent medical sau infirmieră. În cadrul salonului este capabil să se deservească, însă o face lent, periodic oprindu-se pentru a-și lua aer. Nu are dificultăți în realizarea manipulațiilor cu mâinile (turnarea băuturii într-un pahar, manipularea cu tacâmurile, activități de telefonie mobilă, încheierea nasturilor). Soția și copiii vizitează rar pacientul. Nu este sociabil, activitatea de vorbire este medie. Memoria este păstrată. Rezulta-

tele scalelor de evaluare a pacientului. mMRC = 4; index BODE = 9; test CAT = 38; scor pentru anxietate (scala HADS) = 9 (anxietate clinică); scor pentru depresie (scala HADS) = 8 (scor pozitiv pentru depresie); MMSE = 11 (tulburări cognitive moderate). Test de mers de 6 minute = 125 m (24% din prezis).

Diagnostic instrumental.

FVC = 32,9%; VEMS = 22,2%; PEF = 15,5%, Indicele Tiffeneau = 54,4%. RV = 280,2%; TLC = 128,1%; DLCOc = 13%. Pe traseul EKG date de P-pulmonar nu sunt. Presiunea sistolică în AP = 42 mmHg; fracția de ejecție a VS = 58%. Activitate cotidiană este limitată semnificativ - pacientul necesita îngrijiri suplimentare. Limitarea capacității de auto-servire - de gradul III. Limitare locomotorie (de deplasare) - de gradul III.

Diagnosticul clinic.

BPOC, evoluție foarte severă, grup D. Insuficiență respiratorie cronică III. Cardiopatie pulmonară, hipertensivă subcompensată. HTA gradul II, risc adițional înalt. IC III NYHA. Pentru stabilirea diagnosticului clinic și de reabilitare sunt necesare determinarea gradului de limitare a structurilor, funcțiilor, activității și participării pacientului, la fel analiza influența factorilor de mediu (tab.1).

Tabelul 1.

Diagnostic de reabilitare a pacientului cu BPOC

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare																					
<p>b130 Funcțiile de voință și motivație</p>	<table border="0"> <tr> <td>xxx.0</td> <td>nu se constată dificultăți</td> <td>0-4%</td> </tr> <tr> <td>xxx.1</td> <td>dificultate redusă</td> <td>5-24%</td> </tr> <tr> <td>xxx.2</td> <td>dificultate moderată</td> <td>25-49%</td> </tr> <tr> <td>xxx.3</td> <td>dificultate severă</td> <td>50-95%</td> </tr> <tr> <td>xxx.4</td> <td>dificultate completă</td> <td>96-100%</td> </tr> <tr> <td>xxx.8</td> <td>nu se specifică</td> <td></td> </tr> <tr> <td>xxx.9</td> <td>nu se aplică</td> <td></td> </tr> </table> <p>Exemplu: b130 Funcțiile de voință și motivație</p> <p>Codificarea: b130.4 → b130.3</p> <p>Indicele BODE la pacient este 9, ce relatează despre o rată de supraviețuire în următorii 4 ani de 18%.</p>	xxx.0	nu se constată dificultăți	0-4%	xxx.1	dificultate redusă	5-24%	xxx.2	dificultate moderată	25-49%	xxx.3	dificultate severă	50-95%	xxx.4	dificultate completă	96-100%	xxx.8	nu se specifică		xxx.9	nu se aplică	
xxx.0	nu se constată dificultăți	0-4%																				
xxx.1	dificultate redusă	5-24%																				
xxx.2	dificultate moderată	25-49%																				
xxx.3	dificultate severă	50-95%																				
xxx.4	dificultate completă	96-100%																				
xxx.8	nu se specifică																					
xxx.9	nu se aplică																					

Funcțiile de voință și motivație a fost măsurată cu indicele BODE, care este o scală multi-modală utilizată pe larg pentru evaluarea prognosticului BPOC, mai completă a severității pacientului și prezicerea riscul de complicații și deces. BODE corelează cu categoriile de funcționalitate și gradul de severitate a acestora în BPOC. Indicele BODE este un instrument eficient pentru evaluarea impactului BPOC asupra diferitelor categorii de activitate. Vine în suport și în aprecierea calității vieții, ce este important pentru o abordare holistică a tratamentului și îmbunătățirii condițiilor de viață ale pacienților cu BPOC [2].

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare
b440 Funcția respiratorie	<p>xxx.0 nu se constată dificultăți 0-4%</p> <p>xxx.1 dificultate redusă 5-24%</p> <p>xxx.2 dificultate moderată 25-49%</p> <p>xxx.3 dificultate severă 50-95%</p> <p>xxx.4 dificultate completă 96-100%</p> <p>xxx.8 nu se specifică</p> <p>xxx.9 nu se aplică</p> <p>Exemplu: b440 Funcția respiratorie</p> <p>Codificarea: b440.3 → b440.3</p> <p>Valorile parametrilor spirometrici inițiale și în dinamică se încadrează în obstrucție foarte severă a căilor respiratorii.</p> <p>Dinamica parametrilor spirometrici la internare: FVC = 35%; VEMS = 18%; PEF = 10%, Indecele Tiffeneau = 42,1%;</p> <p>La externare: FVC = 32,9%; VEMS = 22,2%; PEF = 15,5%, Tiffeneau = 54,4%</p>

Categoria CIF „funcția respiratorie” este codată b440. Disfuncțiile b440 sunt apreciate prin principalele parametri ale spirometriei - FVC, VEMS, PEF, Indecele Tiffeneau. Indecele Tiffeneau, precum și VEMS, reprezintă indicatori cheie în diagnosticul și evaluarea severității BPOC. La pacienții cu BPOC, acești parametri sunt adesea scăzuți, indicând prezența obstrucției la nivelul căilor respiratorii. Să vedem cum acest indicator poate afecta diferite categorii de viață. Capacitatea de autodeservire reprezintă fundamentul independenței oricărui pacient, iar pentru multe persoane cu BPOC, deteriorarea acestei abilități poate fi o problemă majoră. O scădere a parametrilor FVC, VEMS, PEF, Indicelui Tiffeneau, relatează despre severitatea obstrucției căilor respiratorii, fapt care poate face realizarea sarcinilor simple, precum îmbrăcarea sau mâncatul, obositoare și dificile.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare
b455 Funcția de toleranță la efort fizic	<p>xxx.0 nu se constată dificultăți 0-4%</p> <p>xxx.1 dificultate redusă 5-24%</p> <p>xxx.2 dificultate moderată 25-49%</p> <p>xxx.3 dificultate severă 50-95%</p> <p>xxx.4 dificultate completă 96-100%</p> <p>xxx.8 nu se specifică</p> <p>xxx.9 nu se aplică</p> <p>Exemplu: b455 Funcția de toleranță la efort fizic</p> <p>Codificarea: b455.4 → b455.4</p> <p>Distanța parcursă timp de 6 minute a constituit 125 m, ce reprezintă 24% din distanța prezisă; în timpul testului pacientul se oprea, la minutul 4:45 testul a fost oprit pe motiv de dispnee avansată, vertij.</p> <p>Valoarea de 24% din prezis orientează spre alterarea foarte severă a funcției de toleranță la efort fizic - b455.4</p> <p>Pacientul necesită selecția mijloacelor tehnice de reabilitare: plimbător sau alte mijloace.</p>

La acest pacient au fost identificate limitări ai activității legate de mers, deplasare. Categoria CIF care codifică „funcția de toleranță la efort fizic” este notată prin b455. Alterarea funcției de toleranță la efort fizic a fost stabilită prin măsurarea distanței parcurse în 6 minute și calcularea % din prezis. Considerând starea gravă a pacientului la internare în staționar, necesitatea în suport de oxigen, testul de 6 minute la internare nu a fost realizat.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare								
<p>s410 Structura sistemului cardio-vascular</p>	<p>xxx.0 nu se constată dificultăți 0-4% xxx.1 dificultate redusă 5-24% xxx.2 dificultate moderată 25-49% xxx.3 dificultate severă 50-95% xxx.4 dificultate completă 96-100% xxx.8 nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>								
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="491 556 748 622">Primul calificator Dimensiunea afectării</th> <th data-bbox="748 556 997 622">Al II-a calificator Natura afectării</th> <th data-bbox="997 556 1247 622">Al III-a calificator Localizarea afectării</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="491 622 748 1048"> 0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică </td> <td data-bbox="748 622 997 1048"> 0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică </td> <td data-bbox="997 622 1247 1048"> 0 - în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 - nu este specificat 9 - nu se aplică </td> </tr> </tbody> </table>				Primul calificator Dimensiunea afectării	Al II-a calificator Natura afectării	Al III-a calificator Localizarea afectării	0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 - în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 - nu este specificat 9 - nu se aplică
Primul calificator Dimensiunea afectării	Al II-a calificator Natura afectării	Al III-a calificator Localizarea afectării							
0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 - în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 - nu este specificat 9 - nu se aplică							
<p>Exemplu: s410 Structura sistemului cardiovascular Codificarea: s4101.249</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Dimensiunea afectării</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Natura afectării</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Localizarea afectării</div> </div>									

Aprecierea gradului de limitare a structurilor corpului.
 La pacient traseul ECG decelează tahicardie (FCC=107/min), fapt care poate fi explicat prin supradozaj de β_2 -blocante de scurtă durată (Salbutamol), situație frecvent întâlnită la pacienți "naivi" cu BPOC, care niciodată nu au urmat tratament de fond și mai mult ca atât ODL, atunci, când ea are indicații absolute, ca și cazul pacientului prezentat în exemplu. Există trei factori determinanți pentru evaluarea disfuncțiilor în structurile organismului:

- prima determinantă — severitatea dereglărilor;
- a 2-a determinantă — caracterul dereglărilor;
- a 3-a determinantă — localizarea dereglărilor.

În cazul pacientului la Eco cordului au fost apreciați următorii parametri: majorată presiunea sistolică în AP = 42 mmHg; și redusă fracția de ejeție a VS = 58%.

Prima determinantă (numărul 2) arată că acest pacient are tulburări moderate la nivel de artere; a 2-a determinantă (numărul 4) - relatează despre o deviere de la normă; iar a 3-a determinantă (numărul 9) este bifată ca și neaplicabilă, deoarece în cazul dat nu putem specifica localizarea dereglării. Astfel de abordare este esențială pentru evaluarea în dinamică a parametrilor funcționali, evaluarea eficacității procesului de reabilitare, etc.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare							
s430 Structura sistemului respirator	xxx.0 nu se constată dificultăți xxx.1 dificultate redusă xxx.2 dificultate moderată xxx.3 dificultate severă xxx.4 dificultate completă xxx.8 nu se specifică xxx.9 nu se aplică	0-4% 5-24% 25-49% 50-95% 96-100%						
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="491 554 745 626">Primul calificator Dimensiunea afectării</th> <th data-bbox="745 554 999 626">Al II-a calificator Natura afectării</th> <th data-bbox="999 554 1253 626">Al III-a calificator Localizarea afectării</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="491 626 745 1035"> 0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică </td> <td data-bbox="745 626 999 1035"> 0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică </td> <td data-bbox="999 626 1253 1035"> 0 – în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 – nu este specificat 9 - nu se aplică </td> </tr> </tbody> </table>			Primul calificator Dimensiunea afectării	Al II-a calificator Natura afectării	Al III-a calificator Localizarea afectării	0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 – în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 – nu este specificat 9 - nu se aplică
Primul calificator Dimensiunea afectării	Al II-a calificator Natura afectării	Al III-a calificator Localizarea afectării						
0 NU se constată afectări 1 Afectare UȘOARĂ 2 Afectare MODERATĂ 3 Afectare SEVERĂ 4 Afectare COMPLETĂ 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 nu sunt modificări structurale 1 absență completă 2 absență parțială 3 parte suplimentară 4 dimensiuni aberante 5 discontinuitate 6 poziție deviantă 7 schimbări calitative în structură, inclusiv acumulare de lichid 8 nu se specifică 9 nu se aplică	0 – în mai mult de o zonă 1 - dreapta 2 - stânga 3 - bilateral 4 - frontal 5 - posterior 6 - proximal 7 - distal 8 – nu este specificat 9 - nu se aplică						
<p>Exemplu: s43010 Structura sistemului respirator</p> <p>Codificarea: s43010.373</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Dimensiunea afectării</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Natura afectării</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #cccccc;">Localizarea afectării</div> </div>								

În cazul pacientului lezarea structurii sistemului respirator va fi determinată prin descrierea tabloului stetoacustic. Auscultativ s-a determinat “plămîn mut”, semn stetoacustic de obstrucție bronșică severă. Cuantificarea dereglărilor în Structura sistemului respirator este destul de expresivă în evaluarea pneumoniilor, care în cazul pacienților cu BPOC orientează despre exacerbare infecțioasă.

De exemplu: în cazul pacientului X cu pneumonie comunitară, lob inferior pe dreapta, evoluție severă, cuantificarea dereglărilor structurii va arata astfel: s43011 (alveolele).3 (probleme severe). 7 (modificări calitative ale structurii).1 (pe dreapta).7 (distal) = s43011.3717.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare																														
<p>d230 Realizarea programului zilnic obișnuit</p>	<table border="0"> <tr> <td>xxx.0</td> <td>nu se constată dificultăți</td> <td>0-4%</td> </tr> <tr> <td>xxx.1</td> <td>dificultate redusă</td> <td>5-24%</td> </tr> <tr> <td>xxx.2</td> <td>dificultate moderată</td> <td>25-49%</td> </tr> <tr> <td>xxx.3</td> <td>dificultate severă</td> <td>50-95%</td> </tr> <tr> <td>xxx.4</td> <td>dificultate completă</td> <td>96-100%</td> </tr> <tr> <td>xxx.8</td> <td>nu se specifică</td> <td></td> </tr> <tr> <td>xxx.9</td> <td>nu se aplică</td> <td></td> </tr> </table> <p>Exemplu: d230.43 Realizarea programului zilnic obișnuit</p> <p>Codificarea: d230.44 (la internare) → d230.43(la externare)</p> <table border="0"> <tr> <td></td> <td></td> <td>Calificatorul de performanță (primul calificator)</td> </tr> <tr> <td>d230.</td> <td>4</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Calificatorul de capacitate (fără ajutor) (al doilea calificator)</td> </tr> </table> <p>La internare scorul CAT la pacient a fost 40 (scor maximal), la externare e 38.</p>	xxx.0	nu se constată dificultăți	0-4%	xxx.1	dificultate redusă	5-24%	xxx.2	dificultate moderată	25-49%	xxx.3	dificultate severă	50-95%	xxx.4	dificultate completă	96-100%	xxx.8	nu se specifică		xxx.9	nu se aplică				Calificatorul de performanță (primul calificator)	d230.	4	3			Calificatorul de capacitate (fără ajutor) (al doilea calificator)
xxx.0	nu se constată dificultăți	0-4%																													
xxx.1	dificultate redusă	5-24%																													
xxx.2	dificultate moderată	25-49%																													
xxx.3	dificultate severă	50-95%																													
xxx.4	dificultate completă	96-100%																													
xxx.8	nu se specifică																														
xxx.9	nu se aplică																														
		Calificatorul de performanță (primul calificator)																													
d230.	4	3																													
		Calificatorul de capacitate (fără ajutor) (al doilea calificator)																													

Dereglarea funcției de realizare a programului zilnic obișnuit a fost cuantificată cu ajutorul Testului de evaluare BPOC (COPD Assessment Test, CAT™) – test utilizat cu ușurință pentru monitorizarea și evaluarea de rutină a calității vieții și impactului BPOC pe pacient. Așa cum dispneea nu este unicul simptom care alterează calitatea vieții pacienților cu BPOC, astfel, sunt recomandate chestionare multidimensionale. CAT™ este un chestionar cu 8 itemi care evaluează starea de sănătate a pacienților cu BPOC, inclusiv: limitarea privind desfășurarea activităților de acasă; încrederea de a pleca de acasă din cauza BPOC; dispneea; calitatea somnului, etc. [3] Dificultatea activităților se codifică cu doi calificatori: calificatorul de *performanță*, care ocupă prima poziție după punct, și calificatorul de *capacitate*, care ocupă a doua poziție după punct. Calificatorul de performanță descrie ce face un individ în mediul său curent, cum se “implică într-o situație de viață” sau “experiența trăită”. Calificatorul de capacitate descrie capacitatea unui individ de a executa o sarcină sau o acțiune. Acest concept descrie nivelul de funcționare cel mai ridicat pe care o persoană îl poate atinge probabil, la un moment dat. La pacient calificatorul de performanță a fost 4, dificultate completă. Calificatorul de capacitate a rămas tot 4, capacitatea pacientului de a manifesta cel mai ridicat nivel de funcționare a rămas la nivelul dificultății complete - pacientul a menționat că este foarte limitat în privința activităților desfășurate acasă, nu are deloc energie, nu are deloc încredere să plece de acasă din cauza bolii pulmonare, când urcă un deal sau o scară de la un etaj la altul, gâfâie foarte mult.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare														
d240 Depășirea stresului și altor solicitări de ordin psihologic	<table border="0"> <tr> <td>xxx.0 nu se constată dificultăți</td> <td>0-4%</td> </tr> <tr> <td>xxx.1 dificultate redusă</td> <td>5-24%</td> </tr> <tr> <td>xxx.2 dificultate moderată</td> <td>25-49%</td> </tr> <tr> <td>xxx.3 dificultate severă</td> <td>50-95%</td> </tr> <tr> <td>xxx.4 dificultate completă</td> <td>96-100%</td> </tr> <tr> <td>xxx.8 nu se specifică</td> <td></td> </tr> <tr> <td>xxx.9 nu se aplică</td> <td></td> </tr> </table> <p>Exemplu: d240 Depășirea stresului și altor solicitări de ordin psihologic</p> <p>Codificarea: d240.33 (la internare) → d240.33 (la externare)</p> <p>Scor pentru anxietate (scala HADS) = 9 (anxietate clinică); scor pentru depresie (scala HADS) = 8 (scor pozitiv pentru depresie).</p>	xxx.0 nu se constată dificultăți	0-4%	xxx.1 dificultate redusă	5-24%	xxx.2 dificultate moderată	25-49%	xxx.3 dificultate severă	50-95%	xxx.4 dificultate completă	96-100%	xxx.8 nu se specifică		xxx.9 nu se aplică	
xxx.0 nu se constată dificultăți	0-4%														
xxx.1 dificultate redusă	5-24%														
xxx.2 dificultate moderată	25-49%														
xxx.3 dificultate severă	50-95%														
xxx.4 dificultate completă	96-100%														
xxx.8 nu se specifică															
xxx.9 nu se aplică															

BPOC este o boală pluri-simptomatică, compusă din mai multe elemente simptomatice printre care și depresie, anxietate, insomnie, toate la fel necesită tratamente bazate pe simptome. Depresia, reprezintă unul din factorii principali care corelează direct cu aderența la tratament. Reabilitarea pulmonară are impact pozitiv pe reducerea simptomelor de anxietate și depresie. Terapia stărilor anxios-depresive poate reduce simptomele, precum și îmbunătăți funcția pulmonară, dispneea, capacitatea de efort și oboseala la persoanele cu BPOC și probleme psihologice [5]. Evaluarea categoriei „funcția de depășire a stresului și altor solicitări de ordin psihologic”, care este notat cu codul d240, a fost cuantificată cu utilizarea Scalei Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS). Codificarea d240.3 relatează despre probleme severe în depășirea stresului și altor solicitări de ordin psihologic. Măsurând dificultatea funcției de depășire a stresului și altor solicitări de ordin psihologic calificatorul de performanță a fost 3, iar Calificatorul de capacitate este 3, capacitatea pacientului de a face față și de a depăși stresul este la nivelul dificultății severe.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare														
d5702 Menținerea propriei sănătăți	<table border="0"> <tr> <td>xxx.0 nu se constată dificultăți</td> <td>0-4%</td> </tr> <tr> <td>xxx.1 dificultate redusă</td> <td>5-24%</td> </tr> <tr> <td>xxx.2 dificultate moderată</td> <td>25-49%</td> </tr> <tr> <td>xxx.3 dificultate severă</td> <td>50-95%</td> </tr> <tr> <td>xxx.4 dificultate completă</td> <td>96-100%</td> </tr> <tr> <td>xxx.8 nu se specifică</td> <td></td> </tr> <tr> <td>xxx.9 nu se aplică</td> <td></td> </tr> </table> <p>Exemplu: d5702 Menținerea propriei sănătăți</p> <p>Codificarea: d5702.23</p> <p> </p> <p>d5702. 2 3</p> <p>MMSE = 11 (tulburări cognitive moderate).</p>	xxx.0 nu se constată dificultăți	0-4%	xxx.1 dificultate redusă	5-24%	xxx.2 dificultate moderată	25-49%	xxx.3 dificultate severă	50-95%	xxx.4 dificultate completă	96-100%	xxx.8 nu se specifică		xxx.9 nu se aplică	
xxx.0 nu se constată dificultăți	0-4%														
xxx.1 dificultate redusă	5-24%														
xxx.2 dificultate moderată	25-49%														
xxx.3 dificultate severă	50-95%														
xxx.4 dificultate completă	96-100%														
xxx.8 nu se specifică															
xxx.9 nu se aplică															

Dificultatea activității “Menținerea propriei sănătăți” a fost apreciată cu ajutorul scalei MMSE (Mini-Mental State Examination). Pacientul a realizat corect sarcinile din itemii “orientare”, “înregistrare/ memorare”, “limbaj”, “vizuo-spațial”, cu toate acestea, a întâmpinat dificultăți la sarcinile “atenție și calcul” și “reamintire”. Scorul total în urma aplicării testului a fost 11. La pacient calificatorul de performanță a fost 2, dificultăți moderate, însă calificatorul de capacitate a fost 3 - capacitatea pacientului de a manifesta cel mai ridicat nivel de menținere a propriei sănătăți a rămas la nivelul dificultăților severe.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare							
<p>e 310 Familia și rudele apropiate</p>	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="430 279 1391 366">Factori de mediu Familia și rudele apropiate</th> </tr> <tr> <th data-bbox="430 373 907 421">Barierile/Obstacolele</th> <th data-bbox="911 373 1384 421">Factori facilitatori</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="430 428 907 707"> <p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p> </td> <td data-bbox="911 428 1384 707"> <p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Exemplu: e310 Familia și rudele apropiate</p> <p>Codificarea: e310.3 → e310.3+3</p> <p>e310.3 (cînd suportul familial nu este acoperit) e310.+3 (cînd suportul familial este acoperit)</p>		Factori de mediu Familia și rudele apropiate		Barierile/Obstacolele	Factori facilitatori	<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>
Factori de mediu Familia și rudele apropiate								
Barierile/Obstacolele	Factori facilitatori							
<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>							

În cazul pacientului familia și rudele apropiate constituie și barieră și factor facilitator. Copiii pacientului locuiesc aparte, ce reprezintă barieră. Soția pacientului când este plecată la copii în Italia reprezintă obstacol sever e310.3. Pacientul este însoțit în permanență de soție, majoritatea activităților casnice în timpul zilei desfășoară ea. Copiii și nepoții vizitează pacientul extrem de rar. În situații când soția este revenită acasă, ea reprezintă un facilitator substanțial e310.+3.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare							
<p>e 110 Produce sau substanțe pentru consum personal Acest factor de mediu include hrana, băuturile și medicamentele.</p>	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="430 1238 1391 1325">Factori de mediu Produce sau substanțe pentru consum personal</th> </tr> <tr> <th data-bbox="430 1332 907 1380">Barierile/Obstacolele</th> <th data-bbox="911 1332 1384 1380">Factori facilitatori</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="430 1386 907 1666"> <p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p> </td> <td data-bbox="911 1386 1384 1666"> <p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Exemplu: e110 Produce sau substanțe pentru consum personal</p> <p>Codificarea: e110.3 → e110.3+3</p> <p>e110.3 (cînd suportul familial nu este acoperit) e110.+3 (cînd suportul familial este acoperit)</p>		Factori de mediu Produce sau substanțe pentru consum personal		Barierile/Obstacolele	Factori facilitatori	<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>
Factori de mediu Produce sau substanțe pentru consum personal								
Barierile/Obstacolele	Factori facilitatori							
<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>							

Procurarea și prepararea hranei este o barieră severă pentru pacient, acest factor de mediu poate fi asigurat doar prin implicarea factorilor facilitatori - e110.+3.

Diagnostic de reabilitare în categorii	Tehnologia de reabilitare				
<p>e 1151 Produse și tehnologii pentru uz personal în viața cotidiană Acest factor de mediu include echipament, produse și tehnologii, adaptate sau proiectate special care ajută oamenii în viața cotidiană, de exemplu, dispozitive de stimulare funcțională care controlează ritmul cardiac și respirator). În cazul pacientului ne referim la concentrator de oxigen, pentru care pacientul are indicații timp îndelungat.</p>	Factori de mediu Produse și tehnologii pentru uz personal în viața cotidiană				
	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th data-bbox="430 371 908 417">Barierele/Obstacolele</th> <th data-bbox="908 371 1386 417">Factori facilitatori</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="430 417 908 705"> <p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p> </td> <td data-bbox="908 417 1386 705"> <p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Barierele/Obstacolele	Factori facilitatori	<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>
Barierele/Obstacolele	Factori facilitatori				
<p>xxx.0 nu sunt obstacole xxx.1 obstacol ușor xxx.2 obstacol moderat xxx.3 obstacol sever xxx.4 obstacol complet xxx.8 obstacol, nu se specifică xxx.9 nu se aplică</p>	<p>xxx+0 nu sunt facilitatori xxx+1 facilitator ușor xxx+2 facilitator moderat xxx+3 facilitator substanțial xxx+4 facilitator complet xxx+8 facilitator, nu se specifică xxx+9 nu se aplică</p>				
Utilizarea concentratorului de oxigen reprezintă o barieră completă, din cauza lipsei accesului la astfel de serviciu - e110.4.	<p>Exemplu: e1151 Produse și tehnologii pentru uz personal în viața cotidiană Codificarea: e1151.4 → e1151.+3 e1151.4 (ODL nu este acoperită) e1151.+3 (cînd ODL este acoperită)</p>				

Concluzie.

Pentru medicii practicieni, unul dintre criteriile principale de utilizare a CIF este capacitatea clasificării de a formula un diagnostic complet, care ar fuziona măsurile necesare al asistenței medicale cu cele de protecție socială. Astfel, va fi posibilă integrarea informației despre starea de sănătate a pacientului, cu cea despre dinamica bolii din perspectivă biologică, socială și personală. Totodată, CIF servește drept instrument statistic de colectare de date și informații (de exemplu, pentru studii populaționale și de monitorizare epidemiologică); instrument de cercetare pentru evaluarea rezultatelor intervențiilor, calității vieții sau factorilor de mediu; inclusiv un instrument clinic pentru evaluarea necesităților, compararea opțiunilor terapeutice, evaluarea rezultatelor intervențiilor medicale și a reabilitării; este un instrument de politici socială pentru planificarea măsurilor de protecție socială, a sistemelor de compensare și de implementare a acestora; un instrument de studii pentru elaborarea curriculumului, advocacy și activități publice.

Bibliografie.

1. Bronhopneumopatia obstructivă cronică. Protocol Clinic Național (PCN-18) <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2021/02/PCN-18-BPOC.pdf>
2. Corlateanu A. et al. *BODE index in different phenotypes of COPD*. In: *ERS International Congress 2018 abstracts*. European Respiratory Journal. Vol. 50, supplement 61. September 9-13, 2017, Milan, Italy, abstract number 3949. ISSN 0903-1936.
3. Corlateanu A. *Evaluarea calității de viața cu COPD assessment test la pacienții BPCO*. În: *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2012, 4 (36), p. 119-121. ISSN 1857-0011.
4. Corlateanu A., Siafakas N., Botnaru V. *Defining COPD: From Simplistic Approach to Multilateral Assessment of COPD*. In: *Current Respiratory Care Reports*. 2012, vol. 1, nr. 3, pp. 177-182. ISSN 2199-2428.
5. Farver-Vestergaard I., Jacobsen D., Zachariae R. *Efficacy of psychosocial interventions on psychological and physical health outcomes in chronic obstructive pulmonary disease: a systematic review and meta-analysis*. *Psychother Psychosom* 2015; 84(1): 37-50.
6. World Health Organization. *International Classification of Functioning, Disability and Health: ICF*. – Geneva: WHO, 2001. – P. 3-29